

طرح مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی (مرحله سوم)

شماره مسلسل: ۱۴۰۲۰۳۱۰

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۳/۱۰

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی
(مرحله سوم)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۶/۳۰

کد گزارش: ۱۴۰۲۰۳۱۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۱/۰۷/۲۰

پژوهشکده شورای نگهبان

طرح مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی (مرحله سوم)

درباره‌ی مصوبه

«طرح مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی» در تاریخ ۱۳۹۹/۸/۷ اعلام وصول و جهت طی مراحل قانونی به هیئت رئیسه‌ی مجلس تقدیم شد.

این طرح در تاریخ ۱۴۰۱/۱/۱۷ با اصلاحاتی به تصویب صحن علنی مجلس رسید و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسات مورخ ۱۴۰۱/۱/۳۰ و ۱۴۰۱/۲/۷، برخی از مواد این مصوبه را مغایر با شرع یا قانون اساسی تشخیص داد.

سپس مجلس شورای اسلامی در راستای تأمین نظر شورای نگهبان، در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۱/۵/۹ اصلاحاتی را در متن مصوبه به عمل آورد. شورای نگهبان بررسی مصوبه‌ی اعاده شده را در دستور جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۶ قرار داد، اما پس از بحث و بررسی، مفاد آن را از برخی جهات دارای ابهام تشخیص داد.

مجدداً قانون‌گذار در تاریخ ۱۴۰۱/۶/۳۰ اصلاحاتی را در مصوبه‌ی حاضر به عمل آورد و مصوبه‌ی مرحله‌ی سوم را از طریق نامه‌ی شماره ۲۸۴/۶۳۵۸۳ مورخ ۱۴۰۱/۷/۹ رئیس مجلس ارسال کرد. شورای نگهبان در تاریخ ۱۴۰۱/۷/۲۰ پس از بررسی مصوبه‌ی اصلاحی، مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود در این خصوص را در قالب نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۳۳۵۸ مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۰ اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی (مرحله سوم)»

ماده ۱-

اصطلاح‌های به کار رفته در این قانون به شرح زیر است:
 [در بند «الف» ماده (۱) عبارت «دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی و سازمان‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی» جایگزین عبارت «دبیرخانه و سازمان‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران» می‌شود.]
 الف- دستگاه‌ها و نهادهای مشمول این قانون: عبارت است از دستگاه‌ها و نهادهای موضوع ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰^۱ و ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴^۲ - به جز

۱. ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱- دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فرهنگستان‌ها و پارک‌های علم و فناوری که دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع قانونی ذی‌ربط می‌باشند، بدون رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی به ویژه قانون محاسبات عمومی کشور، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برگزاری مناقصات و اصلاحات و الحاقات بعدی آنها و فقط در چهارچوب مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی مصوب هیئت امنای که حسب مورد به تأیید وزیران علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در مورد فرهنگستان‌ها به تأیید رئیس جمهور و در مورد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی وابسته به نیروهای مسلح به تأیید رئیس ستاد کل نیروهای مسلح می‌رسد، عمل می‌کنند.
تبصره ۱- ...»

۲. ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام: «ماده ۲۹- دولت مکلف است طی سال اول اجرای قانون برنامه نسبت به راه‌اندازی سامانه ثبت حقوق و مزایا اقدام کند و امکان تجمیع کلیه پرداخت‌ها به مقامات، رؤسا، مدیران کلیه دستگاه‌های اجرایی شامل قوای سه‌گانه جمهوری اسلامی ایران اعم از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات و دانشگاه‌ها، شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی، شرکت‌های بیمه دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (در مواردی که آن بنیادها و نهادها از

استثنائات آن - و دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی و سازمان‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی

تبصره - ...

▪ توضیح اعمال تذکر

قانون‌گذار در انتهای بند (الف) سابق، شمول مقررات این مصوبه بر «دبیرخانه» و «سازمان‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران» را مقرر کرده بود. اما با توجه به اینکه شایسته است عناوین کامل نهادهای قانونی فوق در متون رسمی به درستی ذکر شود، شورا متذکر شد عبارت فوق به «دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی» و «سازمان‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی» اصلاح شود. اکنون در بند (الف) اصلاحی، تذکر مزبور اعمال و عبارت دقیق «دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی و سازمان‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی» به کار رفته است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۱)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

→

بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند، مؤسسات عمومی، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی، مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان قانون اساسی، بنیادها و مؤسساتی که زیر نظر ولی فقیه اداره می‌شوند و همچنین دستگاه‌ها و واحدهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اعم از اینکه قانون خاص خود را داشته و یا از قوانین و مقررات عام تبعیت نمایند نظیر وزارت جهاد کشاورزی، شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و شرکت‌های تابعه آنها، ستاد اجرایی و قرارگاه‌های سازندگی و اشخاص حقوقی وابسته به آنها را فراهم نماید، به نحوی که میزان ناخالص پرداختی به هر یک از افراد فوق مشخص شود و امکان دسترسی برای نهادهای نظارتی و عموم مردم فراهم شود. وزارت اطلاعات، نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی ایران از شمول این حکم مستثنی هستند. اجرای این حکم در خصوص بنگاه‌های اقتصادی متعلق به وزارت اطلاعات، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تنها با مصوبه شورای عالی امنیت ملی مجاز خواهد بود.»

ماده ۳-

[در ماده (۳) بعد از عبارت «تصمیم‌گیری‌های خود»، عبارت «به استثنای امر قضاء» اضافه می‌شود.]

کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی مصوب شورای عالی فضای مجازی موظف است در تصمیم‌گیری‌های خود به استثنای امر قضاء نسبت به اعمال سیاست‌ها و راهبردهای کلان و نظارت و مدیریت بر نحوه نگهداری، پردازش، دسترسی، یکپارچه‌سازی، امنیت و به ویژه تبادل و به اشتراک‌گذاری داده‌ها و اطلاعات موضوع این قانون اقدام نماید.

تبصره ۱- ...

▪ دیدگاه عدم ابهام

مجلس شورای اسلامی به موجب ماده (۳) سابق، «مدیریت بر نحوه نگهداری، پردازش و دسترسی» داده‌ها و اطلاعات را در صلاحیت کارگروه تعامل‌پذیری دانسته بود. از طرفی، در بندهای (ب) و (ت) سابق ماده (۱۳)، تبادل داده‌ها و اطلاعات مربوط به مالیات و قاچاق کالا و ارز را تنها با تصویب کارگروه مذکور مجاز شمرده بود، اما «موارد مربوط به حوزه قضاء» و «دسترسی‌های قوه قضائیه» را از این حکم مستثنی کرده بود. در نتیجه شورا اطلاق عبارات ماده (۳) از این منظر که شامل داده و اطلاعات مورد نیاز در امر قضاء نیز می‌شد یا خیر، واجد ابهام شناخت. اکنون نظر به اینکه قانون‌گذار در راستای رفع ابهام فوق در مصوبه‌ی اصلاحی تصریح کرده است «امر قضاء» از حوزه‌ی «تصمیم‌گیری‌های کارگروه تعامل‌پذیری» خارج است، ابهام پیشین شورا مرتفع شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۳)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۴-

[ماده (۴) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

داده‌ها و اطلاعات ملی با لحاظ مسائل امنیتی و با رعایت محرمانگی اطلاعات اشخاص در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران است. تبصره - ...

▪ دیدگاه عدم ابهام

الف) قانون‌گذار در ماده (۴) سابق، داده‌ها و اطلاعات ملی را «جزء اموال عمومی» قرار داده بود، اما عبارت مذکور از این منظر که روشن نبود چه آثار شرعی بر آن مترتب می‌شود، دارای ابهام شناخته شد. اکنون مجلس شورای اسلامی در مصوبه‌ی اعاده شده، به کلی عبارت مذکور را حذف کرده است و تنها «داده‌ها و اطلاعات ملی» را «در اختیار دولت» دانسته است. بنابراین با توجه به حذف عبارت پیش‌گفته، ابهام سابق شورا در این خصوص رفع شده است.

ب) به موجب حکم ماده (۴) سابق، «داده و اطلاعات ملی» در اختیار نظام جمهوری اسلامی قرار داده شده بود. اما اطلاق این حکم از این حیث که روشن نبود مقید به رعایت مسائل امنیتی و همچنین رعایت محرمانگی اطلاعات اشخاص شده است یا خیر، موجب ابهام تشخیص داده شد. حال مجلس در ماده (۴) اصلاحی، به «لحاظ مسائل امنیتی» و «رعایت محرمانگی اطلاعات اشخاص» تصریح کرده است و با تقیید صورت گرفته، دو ابهام شورا نسبت به اطلاق ماده (۴) پیشین اصلاح شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۴)، با توجه به اصلاحات به عمل آورده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۱۲ -

[جمله «این حکم نافذ اختیارات قضات نبوده و برای آنان لازم‌الاتباع نیست.» به انتهای ماده (۱۲) اضافه می‌شود].

در صورت بروز اختلاف در اجراء و تفسیر فنی مصوبات کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی، بین دستگاه‌های اجرایی، «شورای اجرایی فناوری اطلاعات» و برای نهادهای خارج از قوه مجریه، «مرکز ملی فضای

مجازی» مرجع داوری است. این حکم نافی اختیارات قضات نبوده و برای آنان لازم‌الاتباع نیست.

▪ دیدگاه عدم ابهام

قانون‌گذار در ماده (۱۲) پیشین مقرر کرده بود در صورت بروز اختلاف در اجراء و تفسیر فنی مصوبات کارگروه تعامل پذیری، «شورای اجرایی فناوری اطلاعات» و «مرکز ملی فضای مجازی» مرجع داوری باشند. اما روشن نبود آیا از اطلاق حکم مذکور چنین مستفاد می‌شد که تصمیمات «شورای اجرایی فناوری اطلاعات» و «مرکز ملی فضای مجازی» برای قضات دادگستری در مقام اصدار حکم یا تحقیق در خصوص پرونده‌های قضایی نیز لازم الاجرا است یا خیر و ماده (۱۲) سابق از این منظر دارای ابهام شناخته شد. اکنون مجلس در مقرره‌ی اصلاحی تصریح کرده است حکم این ماده «نافی اختیارات قضات» نیست. بنابراین ابهام پیشین شورا در این خصوص منتفی شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۱۲)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای
مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای
مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ...
در حالی که خوب است در متن آن حکم
اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل
جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

w w w . c c r i . a c . i r

کد پستی ۱۵ ۹۷ ۸۵ ۶۱ ۱۳
دبیرخانه ۰۲۱ ۸۸۵ ۳۳۴ ۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان